

Onsdagen den 8 oktober

Kl. 14.00

*Kompletteringsval till
utskott*

1 § Kompletteringsval till utskott

Anf. 1 TALMANNEN:

På grund av uppkomna vakanser i vissa utskott har moderata samlingspartiets och centerns partigrupper anmält följande nya representanter, nämligen som ledamot i socialutskottet Rosa Östh, som ledamot i utbildningsutskottet Birger Hagård samt som suppleant i social- och kulturutskotten Stina Gustavsson.

Talmannen förklarade valda till

ledamot i socialutskottet

Rosa Östh (c) efter Rune Gustavsson

ledamot i utbildningsutskottet

Birger Hagård (m) efter Per Unckel

suppleant i socialutskottet

Stina Gustavsson (c) efter Rosa Östh

suppleant i kulturutskottet

Stina Gustavsson (c) efter Rune Gustavsson

2 § Upplästes följande inkomna skrivelser:

Till riksdagen

Jag avsäger mig härmed uppdragen som ledamot av finansutskottet, förvaltningsstyrelsen och krigsdelegationen.

Stockholm den 8 oktober 1986

Björn Molin

Till riksdagen

Härmed avsäger jag mig uppdraget som ordinarie ledamot i finansutskottet.

Stockholm den 7 oktober 1986

Britta Hammarbacken

Till riksdagen

Härmed avsäger jag mig uppdraget som ordinarie ledamot i utrikesutskottet.

Stockholm den 7 oktober 1986

Karin Söder

Till riksdagen

Härmed avsäger jag mig uppdraget som ordinarie ledamot i näringsutskottet.

Stockholm den 7 oktober 1986

Olof Johansson

Till riksdagen

Härmed avsäger jag mig uppdraget som suppleant i utrikesutskottet.

Stockholm den 7 oktober 1986

Anna Wohlin-Andersson

Kammaren godkände dessa avsägelser.

3 § Upplästes följande inkomna skrivelser:

Till riksdagen

Härmed anhåller jag om tjänstledighet från riksdagsarbetet under tiden den 15 oktober – den 16 november 1986 då jag av regeringen utsetts att nämnda tid vara delegat vid FN:s 41:a generalförsamling.

Stockholm den 6 oktober 1986

Börje Stensson

Till riksdagen

Undertecknad anhåller härmed om tjänstledighet från uppdraget som riksdagsledamot under tiden den 15 oktober – den 14 november 1986 på grund av att jag skall tjänstgöra som FN-delegat.

Nässjö den 25 september 1986

Åke Gustavsson

Till riksdagen

Jag anhåller härmed om ledighet från riksdagen under tiden den 15 oktober – den 14 november 1986 för FN-uppdrag.

Stockholm den 8 oktober 1986

Karl-Erik Svartberg

Till riksdagen

Härmed anhåller jag om tjänstledighet från riksdagsarbetet under tiden den 16 oktober – den 16 november 1986 då jag av regeringen utsetts att vara delegat vid FN:s 41:a generalförsamling.

Norrköping den 17 september 1986

Maj-Lis Landberg

Till riksdagen

Härmed anhåller jag om ledighet från mitt riksdagsledamotsuppdrag för tiden den 18 oktober – den 17 november 1986 för att fullfölja ett uppdrag som delegat vid FN.

Stockholm den 7 oktober 1986

Karin Israelsson

Prot. 1986/87:3
8 oktober 1986

Dessa framställningar bifölls av kammaren.

Talmannen anmälde att följande ersättare skulle tjänstgöra i stället för resp. ledamöter, nämligen

Anna-Brita Hulth (fp) för Börje Stensson,
Sven-Erik Alkemark (s) för Åke Gustavsson,
Melker Strand (s) för Karl-Erik Svartberg,
Christer Häll (s) för Maj-Lis Landberg och
Nils Häggström (c) för Karin Israelsson.

4 § Föredrogs och hänvisades

Propositionerna

1986/87:2 till socialutskottet

1986/87:3 till konstitutionsutskottet

1986/87:4 och 5 till trafikutskottet

1986/87:6 till justitieutskottet

1986/87:8 till näringsutskottet

1986/87:9 till lagutskottet

1986/87:14 till justitieutskottet

1986/87:16 till socialförsäkringsutskottet

5 § Föredrogs och hänvisades

Redogörelserna

1986/87:1 till konstitutionsutskottet

1986/87:4 till utrikesutskottet

6 § Föredrogs och hänvisades

Motionerna

1986/87:Fö101–Fö108 till försvarsutskottet

7 § Anmälades och bordlades

Propositionerna

1986/87:11 Ändring i dubbelbeskattningsavtalet mellan Sverige och Malta

1986/87:15 Dubbelbeskattningsavtal mellan Sverige och Tyska Demokratiska Republiken

1986/87:17 Dubbelbeskattningsavtal mellan Sverige och Folkrepubliken Kina

8 § Meddelande om interpellationer

Meddelades att följande interpellationer framställdes

den 7 oktober

1986/87:16 av *Hans Göran Franck* (s) till socialministern om arbetsskadeförsäkringens tillämplighet på fosterskador:

Under senare år har välgrundade misstankar förts fram om att det skulle kunna föreligga ett samband mellan gravida kvinnors arbete vid bildskärm och fosterskador.

Anledningen till dessa misstankar är att kvinnor som under sin graviditet arbetat vid bildskärmar i större utsträckning än kvinnor med andra anställningar tycks föda missbildade eller på annat sätt skadade barn. Någon annan förklaring än just bildskärmsarbetet har inte stått att finna.

En japansk undersökning av statistisk art har utvisat, enligt vad som framgått i svensk press, att omkring 25 % av graviditeterna har slutat med missfall eller givit den effekten att stor risk för missfall har förelegat.

I anledning av det misstänkta sambandet mellan fosterskador och bildskärmsarbete har tre kvinnor, som varit sysselsatta med just arbete vid bildskärm under sina graviditeter och därefter fött skadade barn, begärt att de uppkomna skadorna skulle prövas enligt lagen om arbetsskadeförsäkring.

I beslut från försäkringskassan i två av de tre fallen har försäkringskassan emellertid beslutat att man inte går in på någon prövning huruvida orsakssammanhang föreligger mellan fosterskador och bildskärmsarbete, eftersom barnet inte ansetts omfattas av arbetsskadeförsäkringen. Man har således ansett att det när det gäller det skadade fostret rör sig om en sådan tredjemanskada som inte omfattas av lagens syfte eller ordalydelse. Försäkringskassan har dragit den slutsatsen att ett foster som är nödvändigt förbundet med modern och därtill ständigt befinner sig på moderns arbetsplats är en självständigt klart avskiljbar tredje man. Detta är orimligt.

Det är inte endast vid bildskärmsarbete som foster riskerar skador, utan samband har även funnits föreligga mellan fosterskador och moderns arbete med bl. a. kemikalier och bly.

I anledning av den uppkomna situationen får jag ställa följande frågor till statsrådet Gertrud Sigurdsen.

1. Är det möjligt att ange vid vilken tidpunkt det befruktade ägget blir en avskiljbar individ, som skall behandlas som en tredje man?
2. Omfattas ett bildskärmskadat barn enligt statsrådets mening av arbetsskadeförsäkringen?
3. Anser statsrådet att en lagändring på området är nödvändig för att därigenom ta till vara de ofödda, försvarslösa barnens hälsa och, om så är

fallet, när kan förslag om en sådan ändring i lagen om arbetsskadeförsäkring framläggas?

Prot. 1986/87:3
8 oktober 1986

Meddelande om interpellationer

1986/87:17 av *Gunhild Bolander* (c) till kommunikationsministern om färjetrafiken till Gotland:

Riksdagen har beslutat att färjetrafiken till och från Gotland skall utformas så att den ger en tillfredsställande transportförsörjning. Riksdagsbeslutet den 2 juni om transportstöd till Gotland innebar att vi fick behålla Gotlandstillägget och statsbidraget till lastbilsföretagen. Det innebar också att frågan om ett bashamnsalternativ avfördes.

Men det innebar dessutom att vissa utbudsförändringar inom den ekonomiska ramen kunde bli aktuella. De var dock icke preciserade, varför det på detta område fanns utrymme för förhandlingar inom den givna ekonomiska ramen. Transportrådet har tyvärr tolkat dessa förändringar så att under lågsäsong skall vissa veckodagar passagerartrafik på Oskarshamn bedrivas med lastfärjan Gute.

Detta innebär oacceptabla begränsningar eftersom fartyget inte är utformat för passagerartrafik, har otillräcklig kapacitet, inte är handikappanpassat, transporterar farligt gods såsom kemikalier och sprängämnen, saknar stabilisatorer och har betydande svårigheter vid isläggning.

Den förändrade trafiksituationen har medfört att ca 40 anställda i rederiet, som inte längre kan sysselsättas i sina ordinarie arbeten, nu är föremål för arbetsmarknadspolitiska åtgärder – exempelvis utbildningsinsatser. Detta kostar statskassan stora pengar, och då måste frågan uppstå var den samhällsekonomiska vinsten ligger för statens del. Den gotländska allmänheten är upprörd över regeringens och Transportrådets handläggning av denna för Gotland så viktiga fråga, och företrädare för län och kommun har avgivit protester.

Jag vill därför fråga kommunikationsministern om han vill medverka till att trafikkapaciteten på Oskarshamn bringas att överensstämma med riksdagens beslut om tillfredsställande trafikförsörjning.

1986/87:18 av *Ulla Orring* (fp) till industriministern om gruvnäringen i Västerbottens län:

För närvarande genomgår gruvnäringen i Västerbottens län en mycket allvarlig kris. Detta beror främst på de låga malmpriserna som medfört både allmänna personalminskningar och varsel om direkt nedläggning av gruvverksamheten i Stekenjokk.

För gruvan i Stekenjokk ser läget mycket dystert ut, eftersom bristen på brytningsvärd malm tvingat fram förslaget om en tidigare avveckling av gruvan än vad som förutsågs för några år sedan.

Gruvnäringen utgör en av länets viktigaste basnäringar och har tidigare sysselsatt mellan 4000 och 5000 personer. Mot bakgrund av detta förhållande är det förvånande att tillgångarna på mineraler har varit föremål för så ringa intresse från statsmakternas sida. Synpunkter om ökade insatser för prospektering och kartering har framförts och i länet uppfattats som angelägna

förslag för att skapa ökad och varaktig sysselsättning inom gruvnäringen. Nu pågår verksamhet i elva gruvor i Skelleftefältet och i Stekenjokk samt i Boliden Metalls smältverk i Rönnskär. Vissa orter som Boliden, Kristineberg och Klimpfjäll är helt beroende av gruvnäringen.

Det aviserade beslutet om nedläggning av gruvhanteringen i Stekenjokk innebär att 200 anställda kommer att bli helt utan arbete, om gruvan läggs ner. Sidoeffekterna för hela Vilhelmina kommun blir det dubbla antalet arbetslösa och således mycket kännbara. Med andra ord skulle en nedläggning bli ett dråpslag mot en bygd och dess näringsidkare, en bygd, där det redan tidigare råder brist på arbetstillfällen. Dessutom minskas antalet anställda i Laisvall, och förslag om nedläggning av linbanan mellan Kristineberg och Boliden kommer att innebära en reduktion av arbetskraften med ytterligare 100 personer utöver vad som kan komma att hända i Stekenjokk.

Förutsättningen för framtida verksamhet vid smältverket i Rönnskär hänger intimt samman med tillförsel av malm både från gruvorna i Västerbotten och Aitik i Norrbotten och från gruvor i Kopparberg. Stryps råvarutillförseln påverkas produktionen i Rönnskär.

Boliden Metall varslar nu om en indragning av personalstyrkan till under 2000 anställda, dvs. med mellan 400 och 500 personer.

Mot bakgrund av dagens rådande förhållande vill jag därför sammanfatta följande.

En av grundförutsättningarna för gruvnäringen är en fortsatt prospektering och geologisk kartering. Det prospekteringsarbete som påbörjades under 1920- och 1930-talen utgör grunden för dagens gruvverksamhet. Malmbasen minskar nu alltmer, och behovet av intensifierad prospektering med djupborrning är i dagsläget synnerligen brådskande. Målet måste vara att öka aktiviteterna, att förnya gruvområdenas malmbas och att hitta nya fyndigheter som bas för en utökad verksamhet. Prospektering är en långsiktig investering förenad med omfattande kostnader och personella insatser.

Statens anslag till NSG har minskat under senare år, vilket i sin tur bidragit till minskad prospekteringsaktivitet.

Sammantaget kan detta leda till en utomordentligt allvarlig situation för gruvindustrin i Västerbotten. Sysselsättningen även vid SGAB:s filial kommer att vara ett problem, om inte statens insatser för prospektering och kartering förstärks. Den framtida gruvhanteringen är något av en ödesfråga för hela Västerbotten.

Det finns i länet en stabil gruvarbetarkår och en väl utvecklad teknik. Och det finns ett ansvarsfullt gruvföretag som Boliden, som alltsedan 1920-talet haft verksamhet i länet. Detta kunnande får inte förspillas i den konjunktursvacka som gruvindustrin nu befinner sig i. Aktiva insatser bör göras i samarbete med Bolidenkoncernen.

De regionala insatserna måste upprätthållas för att undvika realkapitalförstöring av gjorda insatser. Det handlar om överlevnad för hela samhällen i Västerbottens län.

Min fråga till industriministern blir:

Vilka centrala åtgärder ämnar regeringen vidta för att stärka insatserna inom prospektering och kartering inom Västerbottens län och de övriga

länen med gruvfyndigheter?

Och vilka övriga åtgärder för länet är regeringen beredd att vidta mot bakgrund av dagens svåra arbetsmarknadspolitiska läge?

1986/87:19 av *Kenth Skårvik* (fp) till kommunikationsministern om Bohusbanan:

Under sommaren har i flera av de bohuslänska och västsvenska tidningarna skrivits mycket om Bohusbanan. Artiklarna har gällt Bohusbanans nuvarande standard och dess framtid. Ledande tjänstemän inom SJ har beklagat sig över den dåliga standarden och över att man inte har fått eller kommer att få tillräckliga anslag för standardförbättringar. Det har också hotats med nedläggning om inte extra resurser snart ställs till förfogande.

Ledande politiker i de norra Bohuskommunerna har trätt fram och understrukit nödvändigheten av att förbättra standarden på Bohusbanan. De har också velat ha en garanti för att Bohusbanan skall få finnas kvar och att den helst också skall byggas ut med en sträckning till Oslo.

Från Bohusläns riksdagsledamöter har även vid flera tillfällen lämnats motioner, interpellationer och frågor om Bohusbanan och dess framtid. Det senaste tillfället var i maj 1986. Många oroliga bohuslänningar har i sommarens tidningar kunnat läsa de artiklar som omväxlande bekräftat och dementerat Bohusbanans vara eller inte vara.

Mot bakgrund av detta vill jag ställa följande frågor till kommunikationsminister Sven Hulterström:

Avser regeringen att låta Bohusbanan förfalla för att senare lägga ner densamma? Om inte, när kan medel ställas till SJ:s förfogande för en upprustning av banan?

Finns det i dag några planer på att bygga ut Bohusbanan till en tvåspårig bana eller på annat sätt höja standarden?

Finns det möjlighet att bygga ut denna järnvägslinje över norska gränsen fram till Oslo?

1986/87:20 av *Jerry Martinger* (m) till kommunikationsministern om färjetrafiken till Gotland:

Den allmänna inriktningen i riksdagens beslut den 3 juni 1986 om färjetrafiken till Gotland var att Gotland skall ha en tillfredsställande persontrafikförsörjning. Trots detta har emellertid lastfartyget m/s Gute använts i persontrafik mellan Visby och Oskarshamn som enda färja två dagar i veckan sedan den 15 september. Enligt den tidtabell som fastställts av statens transportråd och regeringen kommer persontrafiken med m/s Gute att utvidgas ytterligare i november.

Trafiken med m/s Gute är klart otillfredsställande ur persontrafiksynpunkt. För det första kan detta fartyg transportera högst 66 passagerare. För det andra går fartyget ofta med s. k. farlig last; vid dessa tillfällen får för övrigt endast 39 passagerare medfölja. För det tredje uppfyller fartyget inte rimliga krav när det gäller tillgänglighet och komfort för människor. Trapporna är branta och smala, hiss saknas m. m., vilket praktiskt taget omöjliggör för

äldre, handikappade och personer med barnvagn eller större resväska att ta sig fram.

Mot bakgrund av det ovan anförda får jag ställa följande frågor:

1. Är insättandet av m/s Gute i persontrafik på Oskarshamnslinjen ett första steg i en successiv avveckling av den sydgående trafiken mellan Gotland och fastlandet?
2. Kommer förslaget om s. k. bashamnstrafik mellan Gotland och fastlandet med Oxelösund som enda fastlandshamn att ånyo aktualiseras?

1986/87:21 av *Ulla Tillander* (c) till socialministern om statsbidrag till kyrklig förskoleverksamhet:

Arbete bland barn, inte minst bland barn i förskoleåldern, har sedan gammalt en stark förankring i kyrkosamfunden. Svenska kyrkan har tidigt varit ute på detta område. Det visar söndagsskolans mer än hundraåriga tradition. Genom den ökade fritiden och förändringen i fritidsvanor har söndagsskolans roll efter hand minskat. Därför är det naturligt att kyrkorna alltmer inriktar sin verksamhet på vardagsarbete bland barn i förskoleåldern. Kyrkans barntimmar är ett exempel.

För närvarande byggs barnomsorgen ut. Samtidigt som det sker ökar intresset för alternativa former. Bland föräldrar växer det t. ex. fram en ökad efterfrågan på förskolor med uttalad inriktning av kristen karaktär. Samtidigt med detta ökar också insikten bland föräldrar om deras rätt som just föräldrar att ställa sådana krav. Det måste rimligen utifrån kyrkornas perspektiv framstå som en skyldighet att på något sätt tillgodose detta behov. Det finns naturligtvis flera möjligheter:

- att kyrkliga församlingar medverkar i den kommunala förskolan;
- att förskolor på ekumenisk grund bildas;
- att en församling startar daghem och förskolor i kyrkans regi.

Att en kyrklig församling har rätt att bedriva förskoleverksamhet är självklart. Vad det kan råda delade meningar om gäller huruvida kyrkan kan bedriva sådan verksamhet på samma ekonomiska villkor som gäller för ideella föreningar. För sådana utgår som bekant numera statsbidrag om de inordnas i kommunens barnomsorgsplan.

Några kyrkliga församlingar bl. a. i Uppsala har ställt frågan till socialstyrelsen om möjligheten att erhålla statsbidrag, och svaret har varit negativt. Den fråga som inställer sig är om gällande bestämmelser har den grad av entydighet att ett positivt svar är uteslutet. Enligt min uppfattning borde en positiv tolkning vara möjlig. Om det inte går bör en sådan ändring av bestämmelserna ske att det blir möjligt.

Med hänvisning till ovanstående vill jag till socialministern ställa följande fråga:

Anser statsrådet att det inom ramen för gällande bestämmelser-angående statsbidrag till alternativa barnomsorgsformer finns möjlighet att räkna in förskoleverksamhet med svenska kyrkan som huvudman? Om så inte är fallet, anser statsrådet då att en ändring av gällande bestämmelser bör ske så att ett positivt svar blir möjligt?

1986/87:22 av Ulla Tillander (c) till kommunikationsministern om järnvägs-
linjen Malmö-Ystad:

Prot. 1986/87:3
8 oktober 1986

*Meddelande om inter-
pellationer*

Det finns en stark och utbredd strävan att bevara persontrafiken på järnvägslinjen Malmö-Ystad. De berörda kommunerna är djupt engagerade och ser med oro på hur förutsättningarna för persontrafiken försämras. Man börjar känna igen det mönster som genom SJ:s försumlighet upprepats och slutligen lett till att järnvägslinjer till slut helt upphört. En annan bidragande orsak till svårigheten att bibehålla en persontrafik på linjen Malmö-Ystad utgörs av de särskilda bidrag som utgår till busstrafik. Det förrycker det ekonomiska konkurrensförhållandet. Man frestas jämföra kostnaderna för en järnvägslinje som rakt och snabbt förenar en punkt med en annan med kostnaderna för en busstrafik som väljer en slingrande väg genom landskapet och som är långsam, tidsödande och mindre attraktiv. I ett längre perspektiv tenderar dessutom busstrafikens serviceinriktning till att göra restiden längre från start till mål medan serviceinriktningen för den spårbundna trafikens del tenderar att göra restiden kortare. Pendeltågstrafikens utveckling på senare år inom de tre storstadsområdena understryker behovet av spårbunden närtrafik. I dessa områden med en tät närområdesstruktur med många in- och utpendlare och med relativt korta avstånd måste man därför enligt min uppfattning ta under omprövning den fortgående avlövnings av SJ:s järnvägsnät.

Om statens bidragssystem hade varit ekonomiskt neutralt och inte styrande till förmån för busstrafik som nu är fallet skulle kommunerna som bäst känner trafikförhållandena i sin region haft en större frihet att fatta beslut. De centralt styrda besluten demonstrerar återigen sin underlägsenhet gentemot en decentraliserad beslutsprocess som tar hänsyn till de faktiska förhållandena som råder på den plats som berörs av besluten. Hade dessutom det statsbidrag som både Stockholm och Göteborg kommit i åtnjutande av för uppbyggnad av sin spårbundna trafik också utgått till Malmöregionen hade en upprustning av Malmö-Ystads-banan för persontrafik varit självklar.

De berörda kommunerna betraktar det som angeläget att banan bevaras, upprustas och elektrifieras. Det är en försvarbar insats för den regionala infrastrukturen i Skåne. En sådan upprustning, innefattande elektrifiering, skulle omedelbart gynna både person- och godstrafiken och de berörda orterna. Alternativet är att, som hittills, inget görs. Slutpunkten blir då att banan definitivt läggs ner.

Med hänvisning till ovanstående vill jag till kommunikationsministern ställa följande fråga:

Avser statsrådet vidta åtgärder för att åstadkomma en elektrifiering och upprustning av järnvägslinjen Malmö-Ystad?

1986/87:23 av Börje Hörnlund (c) till statsministern om regionalpolitiken:

Regeringens politik under de senaste åren har lett till en stark koncentration till ett fåtal orter. Mer än tre fjärdedelar av vårt land hotas i dag av utarmning. I detta läge väljer regeringen att urholka de viktigaste regional-

politiska anslagen. Regeringens samlade politik på andra politikområden är dessutom starkt koncentrationsdrivande.

Det finns nu också dess värre tecken på att koncentrationspolitiken är målmedveten och uttryck för regeringens innersta vilja. I olika uttalanden, bl. a. från statsministern i en tidningsartikel, har klart deklarerats att regionalpolitikens mål skall vara att slå vakt om medelstora städer och medelstora företag. För en sådan politik genomslag säger det sig självt att effekterna blir förödande för småföretag och glesbygder.

Tyvärr avslöjar regeringens handlande – eller brist på handlande – att det är dessa nya signaler som styr handlandet.

De regionalpolitiska anslagen är en mycket liten del av den totala statsbudgeten. Skall utvecklingen vända så måste det finnas ett medvetet regionalpolitiskt tänkande inom samtliga samhällssektorer/politikområden. Hela regeringen, dvs. alla departement, måste ta ett klart regionalpolitiskt ansvar. Regeringen måste också klargöra för näringslivet att *hela landet* – inte bara storstäderna – skall utvecklas. Kort uttryckt kan man säga att utarmningen av ett stort antal kommuner nu nått en sådan nivå att regionalpolitiken måste få en överordnad roll i regering, riksdag, centrala verk och myndigheter samt i länsorganens arbete.

Enligt min mening innebär en politik för regional balans att landets samlade resurser kan utnyttjas på ett bättre sätt än för närvarande. Det måste därför enligt centerpartiets mening ske en noggrann prövning av alla regeringsförslag i syfte att de skall vara ett led i att skapa en bättre regional balans eller med andra ord: *ett led i att utveckla hela vårt land*.

Varje proposition bör därför innehålla ett avsnitt om hur förslagen påverkar målsättningen om en bättre regional balans. Eftersom statsministern har uppgiften att hålla samman regeringens samlade politik vill jag ställa följande frågor till statsministern:

1. Vilka åtgärder avser statsministern vidta i syfte att ge regeringens politik en inriktning så att den nuvarande koncentrationspolitiken avbryts och att arbetet i stället inriktas på att utveckla hela vårt land?
2. Är statsministern beredd att ge departementscheferna direktiv om att det i alla propositioner skall finnas en redogörelse över hur förslagen påverkar den regionala utvecklingen?

den 8 oktober

1986/87:24 av *Margareta Andrén* (fp) till finansministern om alkoholskatten:

Riksdagen har uttalat sig för att alkoholskatten skall följa den allmänna kostnadsutvecklingen. Trots detta har alkoholskatten ej höjts sedan hösten 1984, vilket inneburit att alkoholpriserna nu släpar efter.

Vi har under några år kunnat glädja oss åt en minskad alkoholkonsumtion i vårt land. Denna trend har dock brutits, och under 1985 började konsumtionen att stiga vilket fortsatt även under 1986.

Socialministern har i propositionen om utvecklingslinjer för hälso- och sjukvården aktualiserat WHO:s målsättning att alkoholkonsumtionen bör minskas med minst 25 % fram till år 2000. För Sveriges vidkommande skulle

det innebära en sänkning från nuvarande ca 6 liter ren alkohol per invånare över 15 år till ca 4 liter. Socialministern uttalar att detta är en angelägen målsättning. När nu alkoholkonsumtionen ökar måste därför olika åtgärder sättas in för att vi skall nå detta mål.

Prisinstrumentet har visat sig vara effektivt för att nå en minskad alkoholkonsumtion. Det är därför nödvändigt att alkoholskatten höjs snarast.

Sambandet mellan alkohol och våld är väl dokumenterat i forskning och statistik. Vid alla våldsbrott som begås är alkoholen inblandad i ca 80 % av fallen. Om vi kan minska alkoholkonsumtionen kommer därför också våldsbrotten att minska.

Alkoholskatten är inte bara en statsfinansiell fråga utan den är genom sin inverkan på alkoholkonsumtionen framför allt socialt motiverad. Det är därför synnerligen angeläget att förslag om höjd alkoholskatt läggs fram omgående.

Med anledning av det anförda vill jag till finansministern ställa följande fråga:

När har finansministern för avsikt att framlägga förslag om en höjd alkoholskatt?

1986/87:25 av *John Andersson* (vpk) till statsrådet *Birgitta Dahl* om vissa åtgärder i anledning av Tjernobylyolyckan:

Haveriet vid kärnkraftverket i Tjernobyl skedde långt bort från vårt land. Dess följdverkningar har ändå varit högst påtagliga under den gångna sommaren, främst då i de områden som drabbades hårdast av det radioaktiva nedfallet. Alla de människor som bor i dessa områden upplever situationen som svår. Oro och ängslan, uppgivenhet och misströstan har blivit vardag för många. Den information som getts har upplevts som svårbegriplig och i många fall som motsägande. Uteblivet agerande från ansvariga myndigheter har blandats med beslut och rekommendationer som enligt många saknar logik och därför skapat ytterligare förvirring.

I min interpellation kommer jag att beröra några av de frågeställningar som många människor i de mest drabbade områdena funderar över, och jag ställer avslutningsvis en rad frågor.

Det gränsvärde som har fastställts har ur flera synpunkter skapat förvirring och fått konsekvenser som uppfattas som ologiska. För det första mäts här i landet endast cesium 137. Vissa prov som gjorts, bl. a. på älg, visar i en del fall på nästan tredubbla värden när också cesium 134 mäts. För människor i de drabbade områdena som själva försöker upprätta en "becquerel-budget" skapar detta funderingar.

Många ställer sig också frågan: Är inte det gränsvärde som satts för livsmedel giltigt för de människor som bor i de drabbade områdena och som i sin baskonsumtion har en stor andel kött, fisk, bär och grönsaker tagna direkt ur naturen. Den slutsatsen ligger nära till hands när de hänvisas till att själva avgöra vad de vill äta av radiaksmittad mat, och detta får till följd att man klart överskrider gränsvärdet som är satt för livsmedelsintaget. Nu är många människor beredda att äta produkter som innehåller högre cesiumvärden än

det åsatta värdet, men ett självklart krav är då att vederbörande vet vad maten innehåller. Om detta skall vara möjligt erfordras att mätutrustning finns tillgänglig i varje kommun i de drabbade områdena. Här är bara att konstatera att den provtagning och kontroll som sent omsider igångsattes inte tillgodoser det behov som finns och som framöver kommer att finnas.

Regeringen har också uttalat att ingen skall lida ekonomiskt av kärnkraftsolyckans följder. I en del kommuner har kommunen stått för viss kostnad av den provtagning som skett, i andra har människorna själva fått bekosta den. Innebörden i regeringsuttalandet borde väl då bli att staten bekostar installerande av mätutrustning i de hårt drabbade kommunerna och att provtagning sker utan avgift.

För många människor i de hårt drabbade områdena, främst då i skogslänens glesbygd, har det radioaktiva nedfallet inneburit stora påfrestningar och problem. Dessa människor lever nära naturen och på det som naturen ger – ja, för vissa är detta en förutsättning för att kunna bo kvar. För t. ex. fjällbor som har en stor naturhushållning och vars enda inkomst utgörs av vad de kan sälja av fisk och vilt har situationen blivit ohållbar. Om inte dessa människor får hjälp måste de flytta, något annat val finns inte.

Även de människor som inte har sin huvudsakliga inkomst av vad naturen ger, men som i sin baskonsumtion har en stor andel naturprodukter, upplever sin situation som svår. Människor som ätit fisk 3–4 gånger i veckan, fisk som de själva fångat, får plötsligt rådet att äta fisk någon eller några gånger per år. De som hämtar allt sitt kött i skogen får nu höra att det inte är farligt att äta kött ett par gånger i månaden. Dessa människor får inte bara sin ekonomi betydligt försämrad, utan de får också leva med oro och ångslan.

Under årets älgjakt har det getts möjlighet att prova cesiumvärdet i varje skjutna älg. Detta har också i stor utsträckning utnyttjats, trots betydande kostnader för jägarna. I de kommuner som är hårt drabbade av nedfallet har det också varit ett krav att detta värde skall mätas om köttet skulle säljas eller ges bort; däremot ställs inte detta krav om köttet konsumeras av jägarna själva. Om köttet innehåller över 300 becquerel per kilo är det förbjudet att sälja eller ge bort, men för egen konsumtion finns inga gränser – den gränsen får jägarna själva avgöra. Detta har man också i många fall gjort. Många har minskat sin egen konsumtion eller helt avbrutit konsumtionen, vilket får till följd en minskad avskjutning. Detta skapar andra problem i samhället. Markägarna är naturligtvis oroad över en minskad avskjutning. Detta har i en del fall medfört att straffavgifter för oskjutna älgar har införts, och även propåer om risk för mistad jaktmöjlighet har förekommit.

Å andra sidan har önskemål framförts från icke jägare att köpa älgkött, trots att köttet haft värden överstigande gränsvärdet. Resultatet av denna – enligt många jägares uppfattning – snurrighet har blivit att köttet grävts ner och staten får betala ersättning.

Fisket, sport- såväl som husbehovsfisket, har ur många aspekter ett betydande värde i vårt land, inte minst i den norra delen. Om nu inte andra skäl fanns för det uteblivna agerandet, förutsågs tydligen inte några skador på fisket, eller också gjordes den bedömningen att skadorna skulle bli av så ringa omfattning att de kunde lämnas därhän. När folk hade fiskat och ätit fisk i en och en halv månad hade ansvariga myndigheter inte en aning om att

det fanns fisk som hade höga värden. I stället fick en orolig befolkning rådet från ansvarigt håll att vara glad, fiska och äta och njuta av sommaren. Först när några privatpersoner på eget initiativ låtit prova cesiumhalten i fisk börjar vissa myndigheter att agera. Nu stundar snart en vinterfiskeperiod samt därefter nästa års sommarfiske. Det måste väl anses som ett rättmätigt krav att människorna får klara besked om situationen i varje vattendrag som ur fiskesynpunkt är intressant.

Med hänvisning till ovanstående vill jag ställa följande frågor till energiministern:

1. Vad är anledningen till att inte cesium 134 mäts?
2. Varför skall människorna som bor i de mest drabbade områdena själva avgöra gränsvärdet och det totala intaget av cesium?
3. Är energiministern beredd att ta de nödvändiga initiativen så att mätutrustning installeras i varje kommun?
4. Är energiministern beredd att ta de nödvändiga initiativen så att människor i de mest drabbade områdena får möjlighet att prova naturprodukter, och detta då kostnadsfritt?
5. Är energiministern beredd att vidta åtgärder så att kommunerna får ekonomisk ersättning för de kostnader som kärnkraftsolyckan åsamkat dem?
6. Vilka åtgärder ämnar energiministern vidta för att hjälpa de människor som har en betydande naturhushållning och vilka har sina inkomster av fisk och vilt?
7. Är energiministern beredd att ta initiativ till en ändring av bestämmelserna vad avser viltkött?
8. Är energiministern beredd att ta nödvändiga initiativ så att en utvärdering sker kring frågan om varför inte nedfallets inverkan på fisken följs upp omgående?

1986/87:26 av *Paul Lestander* (vpk) till socialministern om en hälso- och miljöundersökning i Norrlands inland:

Utsläppen från atomkraftverket i Tjernobyl har lett fram till att en mängd djur, fiskar och växter nu har så kraftigt förhöjda halter av cesium att de överskrider livsmedelsverkets gränsvärde på 300 becquerel. Detta faktum ter sig särskilt allvarligt i bygder som av tradition haft starka inslag av naturhushållning. Bär, svamp, renkött, älgkött och fisk har varit dominerande basvaror i hushållningen. För samerna har detta en särskild aktualitet. Deras kost- och livsvanor, särskilt sommartid, domineras ju helt av naturhushållningen.

Mot denna bakgrund måste det vara nödvändigt att snarast starta en brett upplagd hälso- och naturmiljöundersökning i de inlandsområden i Norrland där kostvanor och livsmedelsförbrukning har starka inslag av naturhushållning.

Med hänvisning till ovanstående vill jag därför fråga socialministern:

1. Planeras någon total naturmiljöundersökning i detta område?
2. Planeras införande av någon allmän hälsokontroll för befolkningen inom detta område?

Prot. 1986/87:3
8 oktober 1986

Meddelande om frågor

3. Kommer befolkningens kostvanor inom området att klarläggas, och kommer några rekommendationer att utarbetas byggda på den samlade kostbilden hos befolkningen?
4. Finns det planer på några speciella insatser för de renskötande samerna och fiskarsamerna på grund av cesiumhalterna i fisk och renkött?
5. Görs det något just nu för att under en övergångsperiod producera icke cesiumhaltigt renfoder?

9 § Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framställdes

den 7 oktober

1986/87:28 av *Ingbritt Irhammar* (c) till försvarsministern om riskerna med atomdrivna ubåtar i Östersjön:

Nyligen inträffade en olycka på en sovjetisk kärnvapenbestyckad ubåt som ledde till att ubåten sjönk. Jag vill med anledning av det inträffade ställa följande frågor:

1. Vilka risker föreligger med en sjunken atomubåt vid en liknande olycka i Östersjön?
2. Vågar vi i fortsättningen använda verkningseld mot undervattensfarkoster som kränker svenskt territorium med tanke på risken för att det kan vara fråga om atomubåtar?

1986/87:29 av *Göthe Knutson* (m) till kommunikationsministern om instrumentlandning på Arlanda:

Under några morgontimmar på tisdagen den 7 oktober kunde inga plan landa på Arlanda. Detta på grund av dimma. Enligt uppgifter skulle dock landning vara möjlig med hjälp av de instrumentlandningssystem som Arlanda normalt skall vara utrustat med. Uppgifter på tisdagsmorgonen gör gällande att systemet varit ur funktion under ett par månader, ett förhållande som synes minst sagt anmärkningsvärt.

Vilka åtgärder är kommunikationsministern beredd vidta för att instrumentlandning skall vara möjlig på Arlanda i fortsättningen?

1986/87:30 av *Ulla Tillander* (c) till utbildningsministern om tandläkarhögskolan i Malmö:

I april 1984 fattade riksdagen beslut om nedläggning av grundutbildningen vid tandläkarhögskolan i Malmö. Majoriteten bakom förslaget utgjordes av socialdemokrater och moderater. Beslutet väckte häftiga protester mot centraliseringen av en stor del av tandläkarutbildningen till Stockholm. Samtidigt försämrades utbildningsmöjligheterna för unga människor i södra Sverige. Koncentrationen till Stockholm av utbildningen av tandläkare var

olycklig och ett utslag av den felaktiga regionalpolitik som vi beklagligtvis fått se många exempel på.

Med hänvisning till ovanstående vill jag till utbildningsministern ställa följande fråga:

Avser statsrådet att verka för att återupprätta grundutbildningen vid tandläkarhögskolan i Malmö läsåret 1987/88?

1986/87:31 av *Börje Hörnlund* (c) till jordbruksministern om ersättning för skada på insjöfisk med anledning av kärnkraftsolyckan i Tjernobyli:

Kärnkraftsolyckan i Tjernobyli medförde ett mycket kraftigt radioaktivt nedfall i stora delar av Norrland. De mätningar som nu pågår av radioaktiviteten i olika typer av livsmedel visar på höga värden för bl. a. cesium 137 i fisk, kött, bär och svamp m. m. från dessa områden. Mätningarna syftar till att förhindra att livsmedel med höga halter radioaktivitet kommer ut i handeln och är led i strävandena att minimera effekterna på hälsan. Halten av cesium 137 i insjöfisk är mycket hög i ett stort antal sjöar. Det har inneburit att husbehovsfiske och fiske som en viktig del i turistutbudet har fått vidkännas kraftiga inskränkningar. Sammantaget leder detta till stora ekonomiska förluster för befolkningen i berörda områden. Dessa områden lider dessutom starkt av den urholkning som sker av regionalpolitiken. Mycket talar för att tusentals sjöar i flera år framåt kommer att ha fiskbestånd som håller onormalt höga cesiumhalter. Regeringen har tidigare utlovat att utövare av jordbruk och rennäring skall hållas skadeslösa. Jag förutsätter att regeringen skall leva upp till dessa löften. Men även husbehovsfiske och fiske som en del i ett turistutbud betyder mycket för försörjningsmöjligheterna i utsatta byder.

Med anledning av vad som anförts vill jag fråga jordbruksministern:

Är regeringen beredd att ersätta de ekonomiska skador som kort- eller långsiktigt uppstår på grund av de mycket höga halterna av cesium 137 i insjöfisk?

1986/87:32 av *Gunnar Björk* i Gävle (c) till försvarsministern om inhyrning-
en av motorfordon vid militära repetitionsövningar:

Vid besök på militära förband som gör sina repetitionsövningar (UFO) ser man ganska ofta relativt nya bilar som inlånats. Ibland är de splittrerna. Vid besök i bilaffärer kan man återfinna dessa bilar som då är till salu. De har då gått endast några hundra mil, dvs. de har bara varit inne på någon enstaka repövning.

Man frågar sig om detta är vettigt använda medel inom försvarsmakten. Vem kan tjäna på detta? Inte kan det väl vara svenska staten?

Med ledning av detta vill jag ställa följande fråga till försvarsminister Roine Carlsson:

Är försvarsministern beredd att utreda principerna för inhyrning av motorfordon vid repövningar?

Prot. 1986/87:3
8 oktober 1986

Meddelande om frågor

Prot. 1986/87:3
8 oktober 1986

1986/87:33 av *Pär Granstedt* (c) till justitieministern om arbetsvillkoren i Huddinge polisdistrikt:

Meddelande om frågor

Situationen i Huddinge polisdistrikt framstår som alltmer ohållbar. Lokalbrist och underbemanning samt en växande arbetsbörda skapar oacceptabla förhållanden för personalen.

Vilka åtgärder avser regeringen att vidta för att skapa rimliga arbetsvillkor i Huddinge polisdistrikt?

den 8 oktober

1986/87:34 av *Lars De Geer* (fp) till statsministern om stimulans till långsiktigt hushållssparande:

I ett tal på LO-kongressen sade statsministern bl. a. att det är bra att det lönar sig att spara. Samtidigt presenterar regeringen ett förslag till en s. k. engångsskatt på pensionssparande som drabbar en av de få former för hushållssparande som för närvarande ökar. Det är dessutom ett långsiktigt och bundet sparande.

Jag vill därför fråga statsministern på vilket sätt regeringen avser stimulera hushållens långsiktiga sparande.

1986/87:35 av *Britta Bjelle* (fp) till finansministern om den s. k. engångsskatten:

Finansministern har i en tidningsartikel förklarat att den s. k. engångsskatten på pensionssparande "kommer -- -- knappast att innebära mer än en marginell dämpning av en mycket god avkastning".

En person som sparade 100 kr. i en pensionsförsäkring år 1970 har t. o. m. i dag haft en real avkastning på 11 kr. Av denna kommer skatten att ta 7 kr. och 70 öre, dvs. 70 %. Den avkastning som blir kvar för spararen är således bara 3 kr. och 30 öre.

Jag vill därför fråga finansministern på vilken kalkyl han grundar det ovan nämnda påståendet om "marginell dämpning".

1986/87:36 av *Kjell Johansson* (fp) till finansministern om den s. k. engångsskatten:

Finansministerns förslag om en s. k. engångsskatt på pensionssparande har med rätta väckt stor uppmärksamhet och en kraftig negativ opinion. Inte minst uppseendeväckande är att debatten har måst föras på grundval av ett knapphändigt utformat pressmeddelande vars enda siffermässiga exempel visade sig vara fel.

Jag vill därför fråga finansministern när ett utförligt och sakligt korrekt underlag kommer att presenteras.

1986/87:37 av *Daniel Tarschys* (fp) till finansministern om framtida s. k. engångsskatter:

Regeringen har utan föregående utredning aviserat en "engångsskatt på försäkringsbolagens förmögenheter".

Engångsskatter förekom ofta i äldre beskattning, t. ex. för finansiering av olika krigsinsatser. De gick ibland under sådana namn som brandskatter eller tributer. Under det senaste århundradet har skatter emellertid i allmänhet givits en permanent karaktär. Härigenom har det blivit lättare för medborgarna att förutse vilka skatter de skulle komma att träffas av. Övergången från tillfälliga och improviserade skatter till ett mer stabilt skattesystem har varit hälsosam för den ekonomiska utvecklingen.

Avser regeringen nu att återuppliva "engångsskatten" som fiskal metod? I sitt intressanta anförande vid LO-kongressen framhöll statsministern att "vi i framtiden gång på gång måste gå till strid i frågan om vilka intressen som skall tillgodoseas. Förslaget om en engångsskatt på försäkringsbolagens förmögenheter är ett belysande och därtill aktuellt exempel." Om den nu aktuella engångsskatten är ett "exempel", förefaller det som om flera liknande exempel vore att vänta.

Med anledning härav ber jag att få ställa följande fråga till finansministern:

Kan finansministern redan nu klargöra om regeringen planerar ytterligare engångsskatter?

1986/87:38 av *Gudrun Norberg* (fp) till industriministern om småföretagarnas frivilliga pensionsförsäkringar:

Industriministern har vid flera tillfällen uttalat sig positivt om Sveriges småföretagare. Orden stämmer emellertid inte alltid med gärningarna.

Förslaget om den s. k. engångsskatten på pensionssparande kommer i hög grad att drabba just småföretagarna som för att trygga ålderdomen tagit frivilliga pensionsförsäkringar.

Jag vill därför fråga industriministern om och i så fall hur han avser kompensera småföretagarna för denna pensionsförsäkring.

1986/87:39 av *Leif Olsson* (fp) till finansministern om den s. k. engångsskatten:

I det pressmeddelande där förslaget till s. k. engångsskatt på pensionssparande presenteras uppges att skatten skall uttas med 7 % på behållningen den 31 december 1986. Några motiv för varför just 7 % har valts finns emellertid inte.

Jag vill därför fråga finansministern vilka sakliga grunder som motiverat skattesatsen 7 %.

Prot. 1986/87:3
8 oktober 1986.

Meddelande om frågor

Prot. 1986/87:3
8 oktober 1986

10 § Kammaren åtskildes kl. 14.04.

In fidem

TOM T:SON THYBLAD

/Olof Marcusson